

حرمت کار

الهام مقبسه

حَقُّهُ وَ بَيِّنَ لَكُمْ مِنْ وَظَائِفِهِ، أَنَا شَاهِدٌ لَكُمْ وَ حَجِيجٌ يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَنْكُمْ. عمل، عمل. سپس عاقبت، عاقبت. پایداری، پایداری. آن گاه صبر، صبر. پاکدامنی، پاکدامنی. قطعاً برای شما پایانی است. خود را به آن برسانید. و شما را نشانه‌ای است. به آن هدایت جویید. و اسلام را هدفی است، به آن برسید. با انجام آنچه خداوند از حق خود بر شما واجب کرده و تکالیفی که برای شما بیان داشته، به خداوند روی آورید. من شاهد شمایم و روز قیامت به نفع شما اقامه حجت می‌کنم.

این شعار امیرالمؤمنین (علیه‌السلام) است: کار، کار. و آنگاه «التَّهَيَّأَةِ» یعنی به سرانجام رساندن کار. یکی از مشکلات ما این است که کار را گاهی شروع می‌کنیم، ولی نیمه می‌ماند. امروز در کشور، یکی از مسائل ما، طرح‌های نیمه‌تمام ماست. کار را به نهایت نرساندن، یکی از عیوب کار ماست. اینجا امیرالمؤمنین می‌فرماید، کار و به سرانجام رساندن کار. بنابراین، این معنای عمومی کار است. این مخصوص کار به معنای اقتصادی آن نیست. کار عملی است. کار دینی است. کار دنیایی است. کار دسته‌جمعی است. کار سیاسی است. کار جهادی است. این عمل، همه‌جور

کار در اسلام به دو معناست؛ کار به معنای عام، شامل کار معنوی، دنیایی، اخروی، اقتصادی، فکری، جسمی، بدنی و در مجموع، کار یعنی همان عمل. کار به معنای خاص، یعنی فعالیت اقتصادی که امروز مسئله کار و کارگر است و به معنای ویژه خود در دنیا مطرح است.

درباره معنای اول که معنای عمومی است، در قرآن این‌گونه اشاره شده است: «لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى» (نجم، آیه ۳۹): برای انسان بهره‌ای جز سعی و کوشش او نیست. سعی و تلاشی که در ابتدا میان کافر و مسلمان فرقی برای آن نیست. «كُلًّا نُمِدُّ هُوْلَاءِ وَهُوْلَاءِ مِنْ عَطَاءِ رَبِّكَ وَمَا كَانَ عَطَاءُ رَبِّكَ مَحْظُورًا» (اسراء، آیه ۲۰): همه را، چه آن گروه را و چه این گروه را، از عطای پروردگارت پی‌درپی خواهیم داد، زیرا عطای پروردگارت را از کسی باز ندارند. علی (علیه‌السلام) در این زمینه فرموده‌اند: الْعَمَلُ الْعَمَلُ ثُمَّ

التَّهَيَّأَةِ التَّهَيَّأَةِ (نهج‌البلاغه، خطبه ۱۷۶).

الْعَمَلُ الْعَمَلُ، ثُمَّ التَّهَيَّأَةِ التَّهَيَّأَةِ، وَ الْإِسْتِقَامَةَ الْإِسْتِقَامَةَ، ثُمَّ الصَّبْرَ الصَّبْرَ، وَ الْوَرَعَ الْوَرَعَ. إِنَّ لَكُمْ نَهَايَةً فَأَنْتَهُوا إِلَيَّ نَهَايَتِكُمْ، وَ إِنَّ لَكُمْ عِلْمًا فَاهْتَدُوا بِعِلْمِكُمْ، وَ إِنَّ لِلْإِسْلَامِ غَايَةً فَأَنْتَهُوا إِلَيَّ غَايَتِهِ، وَ اخْرُجُوا إِلَيَّ اللَّهُ بِمَا افْتَرَضَ عَلَيْكُمْ مِنْ

کاری را شامل می‌شود. در قرآن هم شما ملاحظه می‌کنید: «عَمَلُوا الصَّالِحَاتِ» چقدر تکرار شده است. الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ؛ وَ عَمِلْ صَالِحًا. «عمل» در قرآن تکرار شده و بحث عمل به طور مکرر آمده است.

نقش معلمان در ایجاد این نگرش بسیار حائز اهمیت است. وانهادن تکالیف و مأموریت‌ها به دانش آموز و مطالبه عمل به تکلیف و متناسب آن پاداش در نظر گرفتن می‌تواند این نگرش را در جامعه تعدیل کند. تأکید بر مسئولیت‌پذیری اجتماعی دانش‌آموزان نیز می‌تواند شهروندانی کارآمد تحویل جامعه دهد.

کار به معنای عام همان تلاش است؛ چه در زمینه مسائل دینی و پاداش اخروی، چه در زمینه مسائل دنیایی، چه در مقوله مسائل مهم کشوری، مسائل سیاسی، مسائل اجتماعی. باید کار کرد. دنبال کار باید بود. نتیجه کار را باید مطالبه کرد.

و کار به معنای دوم، که معنای اقتصادی است هم در اسلام مطرح است. اینکه پیغمبر اکرم (ص) دست کارگر را می‌گیرد و می‌بوسد، این خیلی چیز مهمی است. یا پیغمبر اکرم می‌فرماید: «وَلَكِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ عَبْدًا إِذَا عَمِلَ»

عَمَلًا أَحْكَمَهُ»: خداوند متعال دوست دارد هرگاه فردی از شما کاری می‌کند، آن را درست (بی‌عیب) انجام دهد. وقتی فردی کاری را با احساس مسئولیت انجام می‌دهد، آن را دوست می‌دارد. بنابراین، در اسلام مقوله کار به هر دو معنا مطرح است.

تکیه بر توان داخلی، کارآفرینی، انجام دادن کارهای سخت، گرایش به کارهای گروهی و جمعی از دیگر مؤلفه‌های فعالیت‌های هستند که باید به‌درستی در جامعه تبیین شوند و اساس این جهاد در مدرسه است. ایجاد فرهنگ کار و تلاش برای خدا می‌تواند مسیر ما را تا رسیدن به قله‌های پیشرفت هموار کند.

حرمت و احترام به کار بسیار مهم است. این نگاه اسلام است. همه چیز بر پایه این تکریم و احترام باید شکل بگیرد. اگر ما چیزی به نام حقوق کارگر و منزلت کارگر تعریف می‌کنیم، براساس همین احترام به کار و حرمت به کارگر باید باشد. واقع قضیه هم این است که تمدن‌های بشری و پیشرفت‌های مادی عالم در همه دوره‌ها، و همچنین پیشرفت معنوی و روحی و درونی هر انسان، جز با کار فراهم‌شدنی نیست.

کار به معنای عام همان تلاش است؛ چه در زمینه مسائل دینی و پاداش اخروی، چه در زمینه مسائل دنیایی، چه در مقوله مسائل مهم کشوری، مسائل سیاسی، مسائل اجتماعی. باید کار کرد. دنبال کار باید بود. نتیجه کار را باید مطالبه کرد.

و کار به معنای دوم، که معنای اقتصادی است هم در اسلام مطرح است. اینکه پیغمبر اکرم (ص) دست کارگر را می‌گیرد و می‌بوسد، این خیلی چیز مهمی است. یا پیغمبر اکرم می‌فرماید: «وَلَكِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ عَبْدًا إِذَا عَمِلَ»